Kriza u Hrvatskoj ne traje od uspostave nove vlasti. Kriza u Hrvatskoj traje od uspostave Hrvatske države. Ono što razlikuje Hrvatsku danas od njezinog stanja pred desetak godina je snažno produbljivanje krize. Radi se o ukupnoj društvenoj krizi u kojoj ekonomska kriza po svojim učincima multiplikativno djeluje na sve druge krize - na krizu društva u cjelini. Izlazak iz postojeće krize neće biti niti lako niti jednostavno. Naprosto nasuprot rastućoj privrednoj krizi smanjuju se resursi s kojim bi trebalo "savladati" krizu. Očekivanja nisu povoljna i nema osnova da bi se stvarao bilo kakakv optimizam.

Hrvatska stagnira gotovo tri desetljeća pri čemu valja istaći da je posljednje desetljeće ipak odrednica cjelkupnog stanja. Umjesto šanse da mjenjamo stanje u Hrvatskoj mi smo u proteklih deset godina produbili krizu. Rat i razaranja značajan su dio destrukcija. Međutim, svođenje problema na ratne strahote znači napuštanje objektivnog sagledavanja svega učinjenog u proteklih deset godina. Na ekonomskom planu teško je naći pozitivnih primjera koji su značili napredak. Pa kada se on i dogodio kao što je to slučaj Tvornice duhana Rovinj nismo na njemu gradili daljnje poteze već smo otežavali daljni razvoj takvih uspješnih slučajeva. Turizam će tek pokazati svekoliku pogubnost ekonomske politike zadnjih godina.

Poreznu presiju smo doveli do nezamislivih razina. Plaće su nedostatne za prostu reprodukciju radne snage iako faktor rad participira u raspodjeli društvenog proizvoda iznad faktorskog dohotka. Istovremeno stranih ulaganja nema i nije ih realno očekivati da će se ubrzo pojaviti. Previše je konkurencije u svijetu u privlačenju stranog kapitala da bi se dolazak stranog kapitala tek tako zbio.

Zaduživanje u inozemstvu doseglo je razinu koja zabrinjava. Tek nešto manje od 3% (sic!) društvenog proizvoda odlazi na servisiranje inozemnog duga. Društveno vlasništvo je obezvrijeđeno do te mjere da je danas teško govoriti o značajnijoj vrijednosti proizvedenog bogatstva. Naprosto ono je devastirano. Dio proizvedenog bogatstva je prodan inozemnim kupcima čime se je učinila binarna privreda. "Domaća" koja se globalizira i u funkciji je stranih kompanija koje smanjuju troškove u prvom redu smanjenjem zaposlenosti. Preostala privreda pauperizirana je do te mjere da nije u stanju održavati prostu reprodukciju bez značajnih kreditnih linija. Smanjenje zaposlenosti i u ovom segmentu privrede ubrzano teče a neophodniih kredita nema. Svekoliki rizici su neprihvatljivi "domaćim" bankama i one se suzdržavaju od kreditiranja. U posljednih nekoliko godina krediti su bili odobravani uglavnom stanovništvu uglavnom za kupovinu uvezene robe. Danas, vjerojatno i sutra, će država biti glavni korisnik kreditnog potencijala poslovnih banaka.

Ni cjene nisu stabilne. Pokrenut je ciklus "usaglašavanja" relativnih cijena što neće proći bez dodatnih troškova prilagođavanja što znači nove probleme koji danas nisu toliko vidljivi.

Hrvatska je mala nerazvijena, tranzicijska zemlja u dubokoj krizi. Vlada, poslodavci i sindikati moraju shvatiti da se neće zemlja sama "izvući" iz krize. Za prosperitet je potrebno neuporedivo više. Potreban je dogovor između svih kako bi se savladala kriza i otpočeo razvoj. Ovo nisu ugodne teme. Međutim, neuporedivo je neugodnije (i skuplje) ignorirati postojeću krizu. Objektivno resurski su svakim danom sve manji. Nije nezamislivo da će ubrzo postati toliko mali da će društveni dogovor Vlade, poslodavaca i sindikata biti nepovoljniji za svaku stranu do te

mjere da je to danas teško i zamisliti.

Prvi korak je Koncepcija i strategija razvoja koja mora biti podložak dogovoru i kojeg će se svaka strana držati. U portivnom stvari će se i dalje odvijati na postojeći način dok ne prodamo cjelokupno obiteljsko srebro. I što onda?